

Σύνοψη της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής περί κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 354/83, σχετικά με την κατάθεση των ιστορικών αρχείων των θεσμικών οργάνων στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της Φλωρεντίας

(Το πλήρες κείμενο της γνωμοδότησης είναι διαθέσιμο στα EN, FR και DE στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ <http://www.edps.europa.eu>)

(2013/C 28/05)

1. Εισαγωγή

1.1. Διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ

1. Στις 16 Αυγούστου 2012, η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 354/83, σχετικά με την κατάθεση των ιστορικών αρχείων των θεσμικών οργάνων στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της Φλωρεντίας (στο εξής «η Πρόταση») ⁽¹⁾. Η πρόταση διαβιβάστηκε αυθημερόν στον ΕΕΠΔ για διαβούλευση.

2. Ο ΕΕΠΔ είχε την ευκαιρία να διατυπώσει άτυπα σχόλια επί της πρότασης πριν από την έγκρισή της, πολλά δε εξ αυτών ελήφθησαν υπόψη κατά την κατάρτιση του τελικού κειμένου της πρότασης. Ως εκ τούτου, ενισχύθηκε σημαντικά το εγγυητικό πλαίσιο των διατάξεων της πρότασης περί προστασίας δεδομένων. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε επίσημως τη γνώμη του μετά την έγκριση της πρότασης, καθώς και για το γεγονός ότι στο προοίμιο της πρότασης περιλαμβάνεται παραπομπή στην παρούσα γνωμοδότηση.

1.2. Στόχοι και ιστορικό της πρότασης

3. Ο κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 354/83 του Συμβουλίου της 1ης Φεβρουαρίου 1983 για το άνοιγμα στο κοινό των ιστορικών αρχείων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας ⁽²⁾ (στο εξής «ο κανονισμός σχετικά με τα αρχεία») ορίζει ότι τα θεσμικά όργανα και οι Οργανισμοί της ΕΕ καταρτίζουν ιστορικά αρχεία και τα καθιστούν προσιτά στο κοινό μετά την πάροδο τριάντα ετών. Ο κανονισμός σχετικά με τα αρχεία επιτρέπει σε κάθε όργανο ή Οργανισμό να φυλάττει τα ιστορικά αρχεία του στον καταλληλότερο, κατά την κρίση του, τόπο.

4. Η πρόταση αποσκοπεί στην τροποποίηση του κανονισμού σχετικά με τα αρχεία και στην υποχρεωτική για όλα τα θεσμικά όργανα και τους Οργανισμούς της ΕΕ (εξαιρουμένων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας) κατάθεση των έντυπων αρχείων στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της Φλωρεντίας (στο εξής «ΕUI»). Πράγματι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ήδη καταθέτουν τα έντυπα αρχεία τους στο ΕUI επί τη βάση συμβατικών ρυθμίσεων. Έτσι, όπως εξηγεί η αιτιολογική έκθεση, η πρόταση δεν μεταβάλλει το status quo. Αντιθέτως, «Στόχος της πρότασης είναι να κατοχυρώσει τον ρόλο του ΕUI ως φορέα διαχείρισης των ιστορικών αρχείων των θεσμικών οργάνων και να δημιουργήσει μια σταθερή νομική και χρηματοδοτική βάση για τη σύμπραξη μεταξύ της ΕΕ και του ΕUI».

5. Η πρόταση δεν τροποποιεί τους κανόνες και τις διαδικασίες που τηρούνται προκειμένου τα θεσμικά όργανα και οι Οργανισμοί της ΕΕ να καταστήσουν προσιτά στο κοινό τα ιστορικά τους αρχεία μετά την πάροδο 30 ετών. Εξάλλου, η πρόταση δεν θίγει το καθεστώς κυριότητας των ιστορικών αρχείων, τα οποία παραμένουν στην κατοχή των θεσμικών οργάνων/Οργανισμών που τα καταθέτουν. Εν συντομία, η πρόταση περιέχει περιορισμένες και στοχευμένες τροποποιήσεις του κανονισμού σχετικά με τα αρχεία, ενώ αποφεύγει τον συνολικό εκσυγχρονισμό και τη ριζική αναμόρφωση του συστήματος κατάθεσης των ιστορικών αρχείων.

1.3. Συνάφεια με την προστασία δεδομένων. Στόχοι της γνωμοδότησης του ΕΕΠΔ

6. Στο πλαίσιο της εκτέλεσης των καθηκόντων τους, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και οι Οργανισμοί επεξεργάζονται τεράστιες ποσότητες δεδομένων, περιλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ορισμένα από τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τυγχάνουν επεξεργασίας ενδέχεται να είναι ιδιαίτερος ευαίσθητα από την άποψη της προστασίας δεδομένων ⁽³⁾ ή/και να έχουν διαβιβάσει στα εμπλεκόμενα όργανα ή Οργανισμούς εμπιστευτικώς, ήτοι υπό την αίρεση της μη δημοσιοποίησής τους στο μέλλον. Για παράδειγμα, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται σε ιατρικούς ή προσωπικούς φακέλους μελών του προσωπικού ή δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συνδέονται με πειθαρχικές διαδικασίες ή διαδικασίες για την αντιμετώπιση κρουσμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης, εσωτερικούς ελέγχους, αναφορές και προσφυγές διαφόρων τύπων και έρευνες για το εμπόριο, τον ανταγωνισμό και την καταπολέμηση της απάτης ή άλλες.

⁽¹⁾ COM(2012) 456 τελικό.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 354/83 του Συμβουλίου (ΕΕ L 43 της 15.2.1983, σ. 1).

⁽³⁾ Όπως είναι οι «ειδικές κατηγορίες δεδομένων» υπό την έννοια του άρθρου 10 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001.

7. Ορισμένα από τα εν λόγω δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, περιλαμβανομένων εκείνων που εκ πρώτης όψεως εγκυμονούν τους μεγαλύτερους κινδύνους για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, καταστρέφονται μετά την παρέλευση της ορισθείσας προς τούτο προθεσμίας, καθώς πλέον δεν εξυπηρετούν τους αρχικούς σκοπούς για τους οποίους συνελέγησαν (ή άλλους, συμβατούς «διοικητικούς» σκοπούς).

8. Ωστόσο, σημαντικό ποσοστό των εγγράφων που τηρούνται από ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και Οργανισμούς, περιλαμβανομένων ενδεχομένως των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται σε αυτά, δεν καταστρέφεται αλλά, εντέλει, μεταφέρεται στα ιστορικά αρχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και καθίσταται προσιτό στο κοινό για ιστορικούς, στατιστικούς ή επιστημονικούς σκοπούς⁽¹⁾.

9. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να χαρακτηρίζονται από σαφήνεια οι πολιτικές των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και Οργανισμών σχετικά με το είδος των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πρέπει ή δεν πρέπει να μεταφερθούν στα ιστορικά αρχεία, καθώς και με τον τρόπο διασφάλισης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που θα αποθηκευθούν και θα καταστούν προσιτά στο κοινό μέσω των ιστορικών αρχείων. Οι πολιτικές αυτές πρέπει να διασφαλίζουν την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων και να εξισορροπούν την προστασία των εν λόγω θεμελιωδών δικαιωμάτων με το δικαίωμα της πρόσβασης σε έγγραφα και με τα θεμιτά συμφέροντα της ιστορικής έρευνας.

10. Επί του παρόντος, παρότι πολλά ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και Οργανισμοί εφαρμόζουν πολιτικές για τη διαχείριση εγγράφων, τη διατήρηση δεδομένων και την αρχειοθέτηση (βλ., για παράδειγμα, τον κοινό κατάλογο διατήρησης (στο εξής «CCL»), ένα εσωτερικό διοικητικό έγγραφο που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽²⁾), οι εν λόγω πολιτικές παρέχουν περιορισμένη μόνο καθοδήγηση σχετικά με την προστασία δεδομένων. Ο CCL και τα παρεμφερή έγγραφα πρέπει να τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας ή συμπλήρωσης με πιο συγκεκριμένη και πιο διαφοροποιημένη καθοδήγηση όσον αφορά την προστασία δεδομένων.

11. Εξάλλου, επισημαίνεται ότι οι εφαρμοζόμενες πολιτικές διατυπώνονται σε εσωτερικά έγγραφα, αντί εγκριμένων από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο νομοθετικών πράξεων. Εκτός από μια σύντομη παραπομπή του άρθρου 2 παράγραφος 1 σε «έγγραφα που καλύπτονται από την εξαίρεση η οποία αφορά την ιδιωτική ζωή και την ακεραιότητα του ατόμου, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001»⁽³⁾, το ισχύον κείμενο του κανονισμού σχετικά με τα αρχεία δεν προσδιορίζει ποια δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται να μεταφερθούν στα ιστορικά αρχεία και, κατά συνέπεια, να δημοσιοποιηθούν.

12. Κατά συνέπεια, το αναφερόμενο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 πρέπει να ερμηνευθεί σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο περί προστασίας δεδομένων, περιλαμβανομένου του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, καθώς και σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο καθορισμός των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που θα πρέπει να μεταφερθούν στα ιστορικά αρχεία απαιτεί σύνθετη κατά περίπτωση ανάλυση.

13. Η οδηγία 95/46/ΕΚ⁽⁴⁾ και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 ήδη τελούν υπό αναθεώρηση, η δε αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 πρέπει επίσης να δρομολογηθεί εν ευθέτω χρόνω. Παρότι ελπίζεται ότι οι εν λόγω μεταβολές του νομικού πλαισίου θα συμβάλουν στη σαφήνεια, συνέπεια της γενικής φύσεώς τους, δεν αναμένεται να παράσχουν επαρκή ειδική καθοδήγηση προς τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τους Οργανισμούς όσον αφορά τις πρακτικές αρχειοθέτησης που εφαρμόζουν. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τον κανονισμό για τα αρχεία, η Επιτροπή πρότεινε μόνο περιορισμένης έκτασης τροποποιήσεις, οι οποίες δεν άπτονται του άρθρου 2 παράγραφος 1 και άλλων ουσιωδών διατάξεων.

14. Ο ΕΕΠΔ προτείνει με την παρούσα γνωμοδότηση λίγες στοχευμένες αλλαγές οι οποίες μπορούν να περιληφθούν στην παρούσα περιορισμένης έκτασης αναθεώρηση του κανονισμού σχετικά με τα αρχεία. Περαιτέρω, επισημαίνει την ανάγκη θέσπισης ειδικών μέτρων, περιλαμβανομένων πρόσφορων εκτελεστικών κανόνων, τα οποία θα κατοχυρώνουν την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβληματισμών που συνδέονται με την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της νόμιμης τήρησης αρχείων για ιστορικούς σκοπούς.

(1) Το άρθρο 1 παράγραφος 2 του κανονισμού σχετικά με τα αρχεία παρέχει ορισμό των όρων «αρχεία» και «ιστορικά αρχεία» (των θεσμικών οργάνων και των Οργανισμών της ΕΕ). Ως «αρχεία» ορίζονται «το σύνολο των πάσης φύσεως εγγράφων και στοιχείων οποιασδήποτε μορφής, ανεξάρτητα από το μέσο στο οποίο έχουν καταγραφεί, τα οποία έχουν καταρτισθεί ή παραληφθεί από ένα από τα όργανα, από έναν από τους αντιπροσώπους τους ή τους υπαλλήλους τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, και τα οποία αφορούν τις δραστηριότητες της (ΕΕ)». Ο όρος «ιστορικά αρχεία» προσδιορίζει «το τμήμα των αρχείων (των θεσμικών οργάνων) που επελέγη ... για μόνιμη φύλαξη» ... «το αργότερο δεκαπέντε έτη από την κατάρτισή τους», μέσω «διαλογής[ς], για να διαχωρισθούν αυτά που πρέπει να φυλαχθούν από τα άλλα που στερούνται κάθε διοικητικού ή ιστορικού ενδιαφέροντος».

(2) SEC(2007) 970, το οποίο εγκρίθηκε στις 4 Ιουλίου 2007 και ήδη τελεί υπό αναθεώρηση. Βλ. επίσης τα σχόλια του ΕΕΠΔ επί του σχεδίου CCL, της 7ης Μαΐου 2007 στη διεύθυνση http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Supervision/Adminmeasures/2007/07-05-07_commentaires_liste_conservation_EN.pdf

(3) ΕΕ L 145 της 31.5.2001, σ. 43.

(4) Βλ. πρόταση της Επιτροπής για την έγκριση κανονισμού για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (COM(2012) 11 τελικό). Βλ. επίσης τη γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ της 7ης Μαρτίου 2012 επί της δέσμης μέτρων για τη μεταρρύθμιση της προστασίας των δεδομένων, η οποία διατίθεται στη διεύθυνση http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Consultation/Reform_package.jsessionid=46ACCFDB9005EB950DF9C7D58BDE5377

15. Η ενότητα 2 σκιαγραφεί το νομικό πλαίσιο παρουσιάζοντας ορισμένα γενικά θέματα της προστασίας δεδομένων και τις σύγχρονες τάσεις σχετικά με τη δημοσιοποίηση και την ψηφιακοποίηση των ιστορικών αρχείων της ΕΕ, την ανωνυμοποίηση και την αποανωνυμοποίηση, καθώς και τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής σχετικά με τα ανοιχτά δεδομένα.

10. Συμπεράσματα

65. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η πρόταση επιλαμβάνεται των προβληματισμών που συνδέονται με την προστασία δεδομένων και αφορούν ειδικότερα:

- τις διατάξεις σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο
- τον καθορισμό της αρμόδιας εποπτικής αρχής
- την αποσαφήνιση του ρόλου του EUI ως υπεύθυνου επεξεργασίας, και
- την απαίτηση θέσπισης εκτελεστικών κανόνων για την αντιμετώπιση των θεμάτων προστασίας δεδομένων στο πρακτικό επίπεδο.

66. Για τη ρύθμιση των λοιπών προβληματισμών που συνδέονται με την προστασία δεδομένων, ο ΕΕΠΔ προτείνει όπως η προταθείσα τροποποίηση του κανονισμού σχετικά με τα αρχεία:

- καθορίζει τους βασικούς στόχους και το ελάχιστο περιεχόμενο των εκτελεστικών κανόνων, καθώς και τη διαδικασία θέσπισής τους, περιλαμβανομένης μιας δομής διακυβέρνησης που θα κατοχυρώνει μια εναρμονισμένη και συντονισμένη προσέγγιση, ένα σαφές χρονοδιάγραμμα θέσπισης των κανόνων, καθώς και διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ
- διευκρινίζει τους ισχύοντες κανόνες για την ασφάλεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διατηρούνται στα ιστορικά αρχεία
- παρέχει εγγυήσεις σχετικά με τα ιδιωτικά αρχεία που διαχειρίζεται το EUI, και
- παρέχει τουλάχιστον ορισμένες ελάχιστες διευκρινίσεις σχετικά με την εξαίρεση της ιδιωτικής ζωής που προβλέπει το άρθρο 2 του κανονισμού σχετικά με τα αρχεία.

Βρυξέλλες, 10 Οκτωβρίου 2012.

Peter HUSTINX

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
